

TBMM
KALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 11603

Tarih : 08.06.2025

27200

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasanın 98 ve İhtüzüğün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye cezaevlerinde 2021 yılından bu yana uygulamada olan İdare ve Gözlem Kurulları (İGK), özellikle siyasi mahpuslar açısından hukuki güvenceden uzak, keyfi ve ideolojik değerlendirmelerle infazların uzatılmasına neden olmaktadır. Bu kurullar, ceza süresi dolan mahpusları “pişmanlık göstermediği”, “örgütten ayrıldığına dair beyan vermediği”, ya da “aydınlatma ürünlerinde tasarruflu davranmadığı” gibi soyut ve hukuk dışı gerekçelerle tahliye etmemektedir.

Bu uygulamanın en çarpıcı örneklerinden biri, Elâzığ 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevi’nde tutulan ve 30 yıllık infaz süresini doldurmuş olan Salih Erden’in durumudur. Mahpusun 03.01.2025 tarihli ve 2025/11 karar numaralı kurul kararı ile tahliyesi altı ay süreyle ertelenmiştir. Kurul kararında, iyi hal puanı yasal eşik değerinin üstünde olmasına rağmen; infazı bitmiş disiplin cezaları, soyut biçimde hakların kötüye kullanımı iddiası, örgütten ayrılmaya dair beyan verilmemesi ve "terör örgütü" ifadesinin yeterince açık kullanılmaması gibi gerekçelere dayanılmıştır. Kurulların kararları, Anayasa’nın 25. maddesi ile teminat altına alınan “düşünce ve kanaat özgürlüğü”nün açık ihlalidir. Anayasa’nın bu hükmüne göre “Her ne sebeple olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.” Buna rağmen mahpuslardan örgütten ayrıldığına dair açık beyan istenmekte, düşünsel tutumlarına göre özgürlükleri kısıtlanmaktadır.

Öte yandan, kurullar verdikleri kararlarla mahpusların “örgütle ilişkilerini sürdürdüğünü” ileri sürmekte, fakat bu iddiaları savcılığa iletmeyerek ceza hukuku açısından suç teşkil eden bir fiil karşısında işlem başlatmamaktadır. Bu çelişki, kurulların aldığı kararların hukukiliğini değil, keyfilikliğini ortaya koymaktadır. Eğer gerçekten örgütsel faaliyet sürdürülüyor idiyse, Türk Ceza Kanunu’nun 279. maddesi uyarınca yetkili mercilere bildirim yapılmaması kamu görevlileri açısından suç teşkil etmektedir. Bildirim yapılmıyorsa, bu da alınan kararların salt infazı uzatma saikiyle üretildiğini göstermektedir. Ayrıca "pişmanlık" gibi maddi ceza hukuku kurumları, yargılama sürecinde mahkeme tarafından değerlendirilmesi gereken meselelerdir. Buna rağmen infaz aşamasında, yetkisi olmayan kurullar tarafından yeniden gündeme getirilmekte, böylece hem mahkemenin yetkisi gasp edilmekte hem de daha önce değerlendirilmiş bir hususun ikinci kez değerlendirilmesiyle “mükerrer yargılama yasağı” ihlal edilmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Salih Erden'in infazının 6 ay süreyle ertelenmesine gerekçe olarak gösterilen "örgütten ayrıldığına dair talebinin bulunmaması" ve "terör örgütü ifadesini açıkça kullanmaması" gibi değerlendirmelerin hukuki dayanağı nedir?
- 2- İdare ve Gözlem Kurulları'nın, mahpusların düşünce ve kanaatlerini değerlendirme, ideolojik beyan verme dayatmasında bulunma gibi yetkileri yasal olarak var mıdır?
- 3- Anayasa'nın 25. maddesinde açıkça belirtilen "kimse düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz" hükmü doğrultusunda, mahpuslardan zorla beyan alınmasının ve beyan verilmediği gerekçesiyle infazın uzatılmasının Anayasa'ya aykırı olduğu Bakanlığınızca kabul edilmekte midir?
- 4- Kurullar, bazı mahpusların "örgüt üyeliği ilişkisini sürdürdüğünü" belirttiği halde neden bu kararları savcılıklara iletmemektedir? Bu uygulama, TCK'nın 279. maddesi kapsamında görevi kötüye kullanma suçu teşkil etmekte midir?
- 5- Ceza İnfaz Kurumlarında İdare ve Gözlem Kurullarının kararlarında kullanılan "aydınlatma ürünlerinde tasarruflu davranmamak", "tarafli koşullarda kalmak", "hakları iyi niyetle kullanmamak" gibi değerlendirmelerin hangi mevzuata dayandığı açıklanacak mıdır?
- 6- İyi hal değerlendirmesinde kullanılan "pişmanlık" kriteri yargı aşamasının konusu olmasına rağmen neden infaz aşamasında yeniden gündeme getirilmekte, infazı tamamlayan mahpuslara baskı aracı olarak kullanılmaktadır?
- 7- Son 5 yıl içinde "terör" veya "örgüt üyeliği" suçlamasıyla cezaevinde bulunan kaç mahpusun infazı İdare ve Gözlem Kurulları tarafından uzatılmıştır?
- 8- Bu süre zarfında infazı uzatılan mahpuslardan kaç 30 yıl ve üzeri süreyle cezaevinde tutulmaktadır? Bu uygulamanın "yaşam boyu hapis"e dönüştüğü değerlendirilmesi hakkında Bakanlığınızın görüşü nedir?